

Uitspraak Raad van State inzake windturbines: Wanneer bent u als gemeente in overtreding en aansprakelijk?

Geachte gemeenteraadsleden,

1. Uitspraak Raad van State op 30 juni jl. inzake gevolgen Nevele arrest Europees Hof

In lijn met ons bericht van twee weken geleden heeft de Raad van State op 30 juni jl. ([ECLI:NL:RVS:2021:1395](#)) uitgesproken, dat het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling niet als basis mogen dienen voor het vergunnen van windturbines. Dit naar aanleiding van de uitspraak van het Europees Hof in de zaak Nevele op 25 juni 2020 ([ECLI:EU:2020:503](#)).

U ontving een jaar lang informatie vanuit het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat waarin werd gesteld dat de uitspraak van het Europees Hof geen betrekking had op Nederland. De uitspraak van de Raad van State van 30 juni jl. maakt duidelijk, dat deze informatie vanuit het Ministerie onjuist was.

Wat betekent de uitspraak van de Raad van State voor u als bestuurder van uw gemeente? Wanneer bent u in overtreding? Waarvoor bent u aansprakelijk?

Dit bericht geeft antwoorden op deze vragen.

2. Nieuwe vergunningen voor windturbines

Op basis van het huidige Activiteitenbesluit en de huidige Activiteitenregeling mogen geen windturbines meer worden vergund.

Weliswaar mag een gemeente eigen normen stellen, maar die eigen normen moeten op hun beurt uiteraard voldoen aan Europese regelgeving.

De staatssecretaris van Klimaat D. Yeşilgöz-Zegerius heeft in een brief aan de Tweede Kamer (zie bijlage) aangegeven, dat het proces van het opstellen en toetsen van nieuwe normen 1,5 tot 2 jaar gaat duren. Het zal niet gemakkelijk zijn voor u als gemeente om dit proces sneller te doorlopen.

Gaat u er dus vanuit dat nieuwe windturbine plannen gedurende 1,5 tot 2 jaar geen doorgang kunnen vinden.

Gaat u er bovendien vanuit, dat de na deze periode nieuw vast te stellen normen aanzienlijk strenger zullen zijn dan de huidige.

Mocht u toch vergunningen verlenen voor de bouw en exploitatie van windturbines dan bent u als gemeente in overtreding en aansprakelijk voor welzijns-, medische en financiële schade van omwonenden.

3. Bestaande vergunningen voor windturbines

De staatssecretaris van Klimaat D. Yeşilgöz-Zegerius heeft de Tweede Kamer in een schrijven laten weten dat de uitspraak van de Raad van State geen gevolgen heeft voor bestaande vergunningen voor windturbines (de brief is bijgevoegd als bijlage). Deze informatie is pertinent onjuist. Omdat u het afgelopen jaar ook al foutieve informatie heeft ontvangen van het Ministerie is hier sprake van een patroon.

De werkelijke situatie is de volgende:

1. De Raad van State heeft op 30 juni jl. ([ECLI:NL:RVS:2021:1395](#)) uitgesproken, dat vergunningen voor windturbines, die zijn verleend op basis van het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling, onrechtmatig zijn verleend.
2. Het Europees Hof heeft op 25 juni 2020 in de zaak Nevele ([ECLI:EU:2020:503](#)), die dus werking heeft in alle landen van de Europese Unie, uitgesproken, dat bestuurders al het mogelijke moeten doen om de gevolgen van onrechtmatig verleende vergunningen ongedaan te maken.

Op u, als bestuurders van uw gemeente, rust dus de wettelijke plicht om al het mogelijke te doen om de gevolgen van reeds verleende, en dus onrechtmatige, vergunningen voor windturbines in uw gemeente ongedaan te maken.

Dat betekent in ieder geval dat u bestaande vergunningen voor windturbines moet intrekken en de windturbines moeten worden stilgezet.

Als u hier niet toe besluit bent u als gemeente nalatig voor de wet, bent u in overtreding en bent u aansprakelijk voor welzijns-, medische en financiële schade van omwonenden.

Met vriendelijke groet,

[naam]

NederWind netwerk
W. www.nederwind.nl
[\[naam\]](#)

Het NederWind netwerk is een netwerk van ca. 100 organisaties, die zich inzetten voor een energietransitie zonder windturbines op land.

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Warmte en Ondergrond

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ezk

Ons kenmerk

DGKE-WO / 21177649

Datum 6 juli 2021

Betreft Gevolgen van de uitspraak van de Raad van State over de
milieubeoordeling voor windturbinenormen

Geachte Voorzitter,

Bij brief van 1 juli 2021 heeft de vaste commissie voor Economische Zaken en
Klimaat mij gevraagd u te informeren over de gevolgen van de uitspraak van de
Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: Afdeling)
van 30 juni 2021 (ECLI:NL:RVS:2021:1395) over de milieubeoordeling voor
windturbinenormen.

Over de gevolgen voor windturbineparken en milieubescherming van omwonenden
kan ik u, mede namens de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, het
volgende berichten.

Een planmilieueffectrapport voor algemene regels

In de uitspraak oordeelt de Afdeling dat de algemene regels voor windturbines in
het Activiteitenbesluit milieubeheer (Abm) en de bijbehorende Activiteitenregeling
milieubeheer (Arm) voor windturbineparken (windturbinebepalingen) buiten
toepassing moeten worden gelaten. Voor deze algemene regels had op grond van
EU-recht een planmilieueffectrapport (planmer) moeten worden gemaakt. Voor
één of twee losse windturbines blijven de algemene regels wel gelden. Hiermee
komt de Afdeling terug op haar eerdere standpunt dat zij had ingenomen in de
Battenoorduitspraak, waarin zij oordeelde dat voor de windmolenbepalingen in het
Abm en de Arm geen planmer hoefde te worden gemaakt.

Dit heeft tot gevolg dat bij het vaststellen van bestemmingsplannen en het
verlenen van omgevingsvergunningen niet meer van deze algemene regels kan
worden uitgegaan, totdat voor de windturbinebepalingen in het Abm en de Arm
een planmer is verricht en op basis daarvan de algemene regels worden
gehandhaafd of aangepast. De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat
gaat daarmee zo spoedig mogelijk aan de slag, waarbij uiteraard de
voorgeschreven processtappen zorgvuldig worden doorlopen. Er is in Nederland
geen ervaring met het maken van een planmer voor algemene regels. Het is
daarom lastig uitspraken te doen over de tijd die hier mee gemoeid zal zijn. In
Vlaanderen wordt uitgegaan van een proces van drie jaar. Vooralsnog ga ik ervan
uit dat het verrichten van de benodigde onderzoeken, het bieden van inspraak en

inwinnen van advies, en het navolgende wetgevingstraject, 1,5 tot 2 jaar in beslag zullen nemen.

Bestaande windturbineparken

Ik ga er op basis van de uitspraak van de Raad van State vanuit dat bestaande windturbineparken in bedrijf kunnen blijven. De uitspraak heeft niet tot gevolg dat bestaande vergunningen of bestemmingsplannen niet meer geldig zijn. De uitspraak leidt er immers niet toe dat vergunningen of bestemmingsplannen van rechtswege komen te vervallen.

Lopende procedures

Rechtszaken over windturbineparken waarover bij de bestuursrechter al een procedure loopt, en waarbij door appellanten een beroep wordt gedaan op deze uitspraak, zullen naar verwachting worden aangehouden. De bevoegde gezagen voor bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen kunnen deze besluiten echter lopende de procedure wel wijzigen of aanvullen. Zij kunnen daarbij niet zonder meer uitgaan van de windturbinebepalingen in het Abm of de Arm, omdat zij deze regels als gevolg van de uitspraak buiten toepassing moeten laten. Bevoegde gezagen moeten nu zelf bepalen en onderbouwen welke normen zij bij hun besluitvorming hanteren. De Afdeling wijst daar expliciet op in haar uitspraak. Zij moeten dus een eigen afweging maken en besluiten welk milieubeschermingsniveau zij in het concrete geval willen bieden. Zij kunnen deze normen opnemen in omgevingsvergunningen en bestemmingsplannen. Deze normen moeten zijn voorzien van een actuele, deugdelijke, op zichzelf staande en op de lokale situatie toegesneden motivering. In dat geval zal de rechter het gewijzigde of aangevulde besluit alsnog inhoudelijk kunnen toetsen. Dit is de reden dat de Afdeling in de uitspraak in het kader van de toepassing van de zogenoemde bestuurlijke lus een tussenuitspraak heeft gedaan, om de gemeenteraad van Eemdelta in de gelegenheid te stellen om de geconstateerde tekortkoming in het bestemmingsplan te herstellen.

Nieuwe windturbineparken

Ook voor nieuw te vergunnen windturbineparken bestaat de mogelijkheid om in een bestemmingsplan of omgevingsvergunning zelf gekozen normen te hanteren. Zo lang geen planmilieueffectrapport is gemaakt voor de algemene regels kunnen aldus toch nieuwe windturbineparken mogelijk worden gemaakt.

Milieubescherming voor omwonenden

Hoewel de uitspraak onzekerheid meebrengt over de bescherming tegen hinder van windparken die omwonenden op grond van de windturbinebepalingen van het Abm en de Arm genoten, ga ik ervan uit dat omwonenden hiertegen nog steeds worden beschermd. Windturbine-exploitanten moeten zich houden aan de wettelijke zorgplicht, het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning en mogen de instelling van hun windturbines niet zomaar wijzigen. De locatie van bestaande windturbines verandert uiteraard ook niet. Exploitanten moeten nadelige gevolgen voor het milieu tot een aanvaardbaar milieubeschermingsniveau beperken. Overheden kunnen hen daarop aanspreken en zo nodig handhavend optreden.

Voor bestaande windturbineparken kan het bevoegd gezag desgewenst in voorkomend geval in het kader van de wettelijke zorgplicht maatwerkvoorschriften stellen om duidelijk te maken welke hinder wel en niet is toegestaan. Ook kunnen met dit doel alsnog voorschriften worden verbonden aan al verleende omgevingsvergunningen milieu die nu nog niet voorzien in de bescherming tegen hinder die werd geboden door de windturbinebepalingen van het Abm en de Arm.

De exploitanten en het bevoegd gezag dat gaat over de wijziging van een bestemmingsplan of een omgevingsvergunning dienen zich bij hun onderbouwing te baseren op de beschikbare kennis omtrent de bescherming van omwonenden. De onderbouwing moet, conform de uitspraak van de rechter, actueel, deugdelijk, op zichzelf staand en op de aan de orde zijnde situatie toegesneden zijn. De kennisbasis die hieraan ten grondslag ligt, met name de beschikbare wetenschappelijke kennis, wordt continu aangevuld, bijvoorbeeld met het onderzoek naar de effecten van verschillende afstandsnormen, dat ik zal uitvragen naar aanleiding van de motie Erkens/Leijten (Kamerstuk 32 813, nr. 731).

Ondersteuning

Door deze uitspraak komt er meer last bij decentrale overheden te liggen om een eigen afweging te maken. Ik vind het belangrijk dat decentrale overheden hier zo veel mogelijk bij ondersteund worden door het Rijk. In samenspraak met de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat zal zo spoedig mogelijk op de toepasselijke website van de Rijksoverheid informatie worden geplaatst om bevoegde gezagen, gemeenten en provincies, te ondersteunen bij het motiveren van hun besluiten. Er komt een helpdesk waar zij hun vragen kunnen stellen. Daarnaast zal, in overleg met IPO, VNG en NP RES, worden gekeken welke aanvullende ondersteuning wenselijk is.

Tot slot

Met de energietransitie staat Nederland voor een enorme opgave. Het is moeilijk om direct te duiden welk effect deze uitspraak heeft op de Klimaatdoelen en met name de afgesproken 35 TWh op land in 2030. Duidelijk is wel dat hierdoor het ruimtelijke proces om te komen tot vergunningverlening complexer wordt, langer zal gaan duren en dat er meer last zal komen te liggen bij decentrale overheden. Ik zal mij dan ook, samen met de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, inspannen om bevoegde gezagen hierbij te ondersteunen en vertraging als gevolg van deze uitspraak zo veel mogelijk te beperken.

D. Yeşilgöz-Zegerius

Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat – Klimaat en Energie